

Staň sa spisovateľom

Postaň sa pisac

Zostaň pisarzem

Staň sa spisovateľom na téma:

Píšeme paměti

Staň se spisovatelem

Sborník prací ze IV. ročníku dětské soutěže tvůrčího psaní

Postani pisac

Čtvrti zbornik najboljih dječjih radova kreativnog pisanja

Zostań pisarzem

Praca zbiorowa IV edycji konkursu literackiego dla dzieci

Staň sa spisovateľom

Zborník prác IV. ročníka detskej súťaže v tvorivom písaní

Partneři

Městská knihovna Český Těšín

Ostravská 67, 737 01 Český Těšín, Czech Republic
www.knihovnatesin.cz

Biblioteka Miejska w Cieszynie

ul. Głęboka 15, 43-400 Cieszyn, Poland
www.biblioteka.cieszyn.pl

Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar

Stjepana Radića 5, 43 500 Daruvar, Croatia
www.knjiznica-daruvar.hr

Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave

Lipová 3, 048 01 Rožňava, Slovakia
www.kniznica-rv.sk

Český Těšín

Motto soutěže:

PÍŠEME PAMĚTI

Rádi si necháme vyprávět o časech minulých. Se zájmem posloucháme vyprávění našich rodičů, prarodičů, tetiček či strýčků o tom, co se v minulosti přihodilo v našem městě nebo okolí.

Vyprávění oživuje naše představy a my při tom prožíváme krásné, zajímavé, ale i nebezpečné chvíle současně s našimi blízkými či vzdálenými předky. Podělte se s ostatními a запиšte příběhy, které by mohly zajímat i ostatní.

Milí přátelé,

dostává se vám do rukou sborník vítězných prací ze IV. ročníku mezinárodní dětské soutěže ve tvůrčím psaní pod názvem „Staň se spisovatelem“.

Tentokrát byla soutěž tematicky zaměřena na podporu lokální historické paměti formou orální historie.

Děti měly za úkol na základě osobního rozhovoru se svými nejbližšími sepsat jejich životní příběhy, které s sebou nesou osobní, rodinné či širší společenské zkušenosti, a vynést tak na světlo světa příběhy, které se tradují ústně, ale nikdy nebyly písemnou formou zaznamenány.

V Českém Těšíně se soutěže zúčastnilo 18 dětí v kategorii 9-12 let a 35 dětí v kategorii 12-15 let. Nutno říci, že se svého úkolu zhostily velmi dobře.

Osobní výpovědi pamětníků byly různorodé, často se objevovalo téma první či druhé světové války, ale i příběhy v osobnější rovině, které soutěžící zajímavým způsobem literárně zpracovali.

Osobním rozhovorům a tvorbě soutěžích textů samotných předcházely literární workshop, vedený René Nekudou, který se po studiu na Literární akademii v Praze věnuje již od r. 2011 výuce tvůrčího psaní. Naše soutěžící bravurně vedli k napsání textu a děti jeho výklad nesmírně zaujal. Zkusme se začít do vítězných textů a věřím, že nám všem přinesou nečekané zážitky.

Jana Galášová
ředitelka Městské knihovny Český Těšín

MgA. René Nekuda (* 29. srpna 1986) vystudoval Literární akademii v Praze, několik let pracoval jako novinář, píše povídky a divadelní hry, cestuje po světě a o svých cestách také přednáší. Od roku 2011 profesionálně vyučuje tvůrčí psaní.

Je vítězem první tištěné reality show (časopis Nový prostor, 2005), na svém kontě má několik drobných literárních ocenění a svoji tvůrčí energii realizuje v mnoha veřejných projektech (moderování, režie/ dramaturgie pořadů či jako herec). Dále si vede svůj internetový medailonek RenéNEKUDA.cz spojený s blogem (nejen) o kreativitě a tvůrčím psaní. René Nekuda studoval tvůrčí psaní mimo jiné u Daniely Fischerové, Petra Šabacha, Radky Denemarkové, Arnošta Goldflama, Ivony Březinové. V roce 2013 absolvoval přátelské školení výuky tvůrčího psaní na Chapman university v Los Angeles, USA.

Autor je součástí European Association of Creative Writing Programmes (EACWP), jeho studenti úspěšně vydávají knihy a někteří jsou zapojeni do chodu českého kulturního života.

Vítězné práce

Přehled vítězů I. kategorie

Jindřich Teper	ZŠ Kontešinec
Linda Wrzecionková	ZŠ a MŠ Pod Zvonek
Zuzana Recmanová	ZŠ a MŠ Hrabina, pracoviště Ostravská
Tobiasz Stonawski	ZŠ a MŠ s polským jazykem vyučovacím Havlíčkova

Přehled vítězů II. kategorie

Irena Langner	ZŠ a MŠ s polským jazykem vyučovacím Havlíčkova
Veronika Kuczerová	ZŠ Český Těšín Kontešinec
Nikol Raszková	Masarykova ZŠ

I. kategorie 9-12 let

Příběh odehrávající se za 2. světové války

Tento příběh mi vyprávěla má prababička. Jmenovala se Justina Labudková. V čase, kdy se odehrává její příběh, měla asi 16. let. Prababiččin příběh se odehrával v roce 1939-1945. Jak víme, v této době probíhala 2. světová válka. Příběh je o tom, že prababička musela žít těžký život a ještě v té době okupovali vojáci Česko a jiné státy.

Když Německo okupovalo Česko, prababička bydlela v dřevěné chalupě v Bystrici pod horami. Život neměla lehký, protože se učila jen na obecní škole a musela místo studování chodit pracovat na pole. Těžké bylo i to, že měla 6 sourozenců a jejich matka brzy umřela. Protože byla babička jedna z nejstarších, musela se o ty mladší starat.

Němečtí vojáci chodili kolem jejich pole a vzali si, co chtěli, například plodiny nebo zvířata. Často se báli, aby jim vojáci nic neudělali, tak radši jen přihlíželi a schovávali se do sklepů nebo na jiná místa. Prababička vždy popisovala, jak na nebi viděla letadla a černé oblaka, které vypadaly jako hejna vran. Letadla létaly tak, jako by chtěly shazovat bomby.

Za války bylo normální, že verbovali muže. Prababička měla málo sourozenců, kteří dovršili 18 let. Babiččin otec se schovával s jejími sourozenci před vojáky, kteří verbovali vojáky na vojnu. Přípravovali se tak, že prababička hlídala, až uvidí přicházet vojáky, kteří nejdříve chodili od sousedů. Babička musela udělat vždy to, že když přišli vojáci, říkala, že doma nikdo není a posílala je pryč. Ale nakonec vojáci nějak uviděli jejich otce, ale nenaverbovali ho, ale musel je převážet a pomáhat jim. Protože měli koně, využívali je vojáci k převozu.

V lesích se schovávali čeští, polští a slovenští vojáci, protože to byli partyzáni, před Němci, kteří je stále hledali. Spojenci a lidé jim nosili oblečení, jídlo a ještě nějaké potřeby. Mezi těmi, co nosili jídlo a další věci, byla i moje prababička a její otec.

Jelikož to byli křesťané - katolíci, chodili každou neděli pěšky do kostela a pomáhali svojí staré tetě, která bydlela v Milíkově, což bylo o vesnici dál, skoro asi o 10 kilometrů. Teta se nechtěla přestěhovat k nim, tím pádem museli neustále chodit za ní a pomáhat jí.

Na konci války se v lesích schovávali němečtí vojáci, kteří kradli zvířata z farem a plodiny z polí, aby se uživil. Ještě byli ozbrojeni a často se jich všichni báli.

To vše mi prababička vyprávěla, než umřela. To, co jsem zde napsal, bych na vlastní kůži zažít nechtěl, a proto jsem rád, že jsem se nenarodil v té době.

Příběh mé prababičky

Nedávno jsme s rodiči jeli za prababičkou a po skvělém obědě nám začala vyprávět o svém životě.

Prababička se narodila před 81 lety. Její maminka si musela vzít za muže starého vdovce s 3 dětmi. Nevím, zda se jí líbil, ale prý si ho moc vzít nechtěla. Kdy si si dívky nemohly vybrat svého manžela, určovali jim ho jejich rodiče. Ale přesto měli spolu 4 děti, z nichž jedno byla moje prababička Emílie.

Už její narození bylo dramatické. Neměla dostatek kyslíku, a tak jí porodní bába dala do vyhřáté trouby a až po pár minutách se normálně nadechla a začala plakat. Prababičku v jejím dětství vždy budila příjemná vůně čerstvě upečených placek. Její maminka jim je pekla na peci každé ráno k snídani. Měla hezké dětství, ale také měla hodně svých povinností. Například chov dobytku, úklid domácnosti, pomoc při žních a draní peří.

Jednoho dopoledne se jí stala velice nepříjemná příhoda. Celá rodina sklízela seno, její bratr kosil kosou a ona odnášela seno na žebříňák. Když stála vedle svého bratra, nedopatřením jí sekl do nohy. Jelikož bydleli na horách, nebyl nikde v blízkosti doktor. Její maminka ji vzala na záda a nesla pět kilometrů přes kopec do sousední vesnice k doktorovi. Tam ji doktor nohu ošetřil. Naštěstí se jí noha brzy uzdravila a zůstala jí jen malá jizva.

Doma se svou maminkou hodně zpívaly. Když se sejdeme celá rodina, vůbec nemá problém nám jakoukoli písničku zazpívat.

Pak se seznámila s vojákem Karlem, psali si dopisy a postupně se do sebe zamilovali. A pak byla svatba, děda byl malíř a babička mu často chodila pomáhat malovat byty. Pak porodila tři syny, z nichž je jeden můj milovaný dědeček Mirek. A jemu se narodil zase můj milovaný tatínek. Teď tady sedí kolem ní její děti, vnuci a pravnuci.

Je ještě hodně příhod, které nám může vyprávět, ale to zase někdy příště.

Můj malý kousek ráje v Mostech u Jablunkova

Jemné paprsky světla, prosvítající korunami stromů, ozařují zbytky bílého sněhu. Drobné ledové krystalky se díky nim třpytí jako tisíce diamantů.

Zhluboka nasaji do plic lesní vzduch, vonící po smůle a pryskyřici. Jen kousek cesty z kopečka a budu v Mostech u Jablunkova. Prsty přejíždím po drsné kůře stromů a kreslím na ně neviditelné vlnky. Pak zakloním hlavu a zadívám se na kousek modré oblohy, kterou lemují majestátné koruny ještě holých stromů. Divoké a ničím neomezené větve se stáčíjí na nejrůznější strany.

„Babičko Marie“, zašeptám. Kolikrát jsi asi proběhla těmito místy jako malé děvčátko? Jako tehdy: často jsi dopoledne pásala krávy zrovna v místech dnešní sjezdovky. Krátili jste si s ostatními dětmi dlouhou chvíli hrami s kamínky a skákáním přes švihadlo. Na chvíli jste na dobytek úplně zapomněli a ty jsi pak běžela s brekem domů, že se krávy ztratily. Pátrání bylo dlouhé, než se obě kravky našly až v místech, kde je dnes hranice se Slovenskem. Od té doby jsi pak už dávala na krávy mnohem větší pozor, vid? Vždyť kráva byla poklad rodiny!

Zaslechnu tiché šumění vody a srdce mi poskočí radostí. Zrychluji krok a za chvíli už stojím u potůčku. Prolezu ke svému oblíbenému místu – tedy ke stromu, jehož kmen je trochu zahnutý a tvoří tak dokonalé místečko k lebedění. Sundám si bundu, rozprostřu ji na zem a sedám si. Sleduji bubliny pěny tvořící se na hladině a poslouchám zurčení tekoucí vody. Opět vidím děvče – Maňku, hraje si se svou kamarádkou na půdě. Poskakují a Maňka stoupne na jakési zchátralé prkno. Dřevo se zlomilo a obě děvčata padají dolů. Bylo velkým štěstím, že pod nimi byly zrovna peřiny... Čas se v tu chvíli pro mě stal jen nedůležitým měřidlem. Potůček odnáší všechny moje starosti daleko stejně jako kousek trávy. Možná po několika minutách, možná po hodině se zvednu a jdu směrem k babiččinu bývalému domovu. Rychle přejdu cestu a vydám se k dřevěnce. Cestou mímám plakát: Dřevěnka na Fojtství – Velikonoční dílny v dřevěnce – Těšíme se na vaši návštěvu.

Kdysi to byla obyčejná chalupa, kde žila až do svých čtrnácti let babička Marie Theinertová, rozená Szotkowská se svými rodiči a čtyřmi bratry: Jozefem, Františkem, Bronislavem a Janem. Když byla chalupa pro velkou rodinu moc malá, v roce 1960 se přestěhovali do nového domu. Po několika letech na starou opuštěnou chalupu spadl strom a babiččin otec jí musel půlku zbourat. Dlouhou dobu pak zůstala stát jen jedná její část. Věříte tomu, že i neživé věci mohou mít štěstí? Po roce dva tisíce získal obecní úřad peníze a dřevěnku zrekonstruovali podle obrazu babiččina bratra inženýra Františka Szotkowského. Umístili do ní Gorolské turistické centrum a dřevěnka tu pro nás žije dál. Určitě sem na akce mezi krásné kroje a zvyky vezmu v budoucnu své děti. Budu jim přitom vyprávět. Vždyť budu mít o čem: „Se svými kamarády hrála babička spousty různých her. Někdy mě až překvapuje, jak málo kdysi děti potřebovaly, aby byly šťastné. Bez elektroniky, bez spousty nejrůznějších hraček. Jednou si třeba vymysleli, že...“

O mojí statečné prababičce

Moje prababička Helena se narodila v roce 1925 a měla 12 sourozenců. Ona i její rodina žili v Mostech u Jablunkova.

Jak jistě víte 2. světová válka byla brutální, jako každá jiná válka. Ale možná nevíte, že vyváželi Poláky do Německa, kde museli pracovat u německých rodin. Ti Poláci, kteří se zřekli své národnosti (přijali tzv. folkslistu) nebyli vyvezeni. Rodina mé prababičky se nezřekla (a to je dobře) a proto se stalo, co se stalo. Prababička i její rodina prožili toto „dobrodružství“.

V dobách 2. Světové války prababička pracovala bydlela u jedné rodiny v obchodě v Českém Těšíně. Jedné noci, 20. 4. 1942 do jejich domu v Mostech u Jablunkova vtrhli Němci. Nařídili jim, že si mají sbalit věci. Měli na to půl hodiny. Z toho neštěstí vyvázla Helena, která byla zrovna v obchodě na službě, Zuzana, která byla zrovna u svojí babičky na službě a nejstarší František, který už bydlel v Bohumíně. Pak je zavezli „drabiniokiem“ na náměstí, v Jablunkově, kde čekalo už několik polských rodin. Všechny rodiny, které tam byly, odvezli vlakem do Německa.

V Německu pracovali u velkostatkáře. Rodina prababičky pracovala na poli s bramborami. Nevím, jestli na tom poli pracovali všichni, ale zřejmě ano. Prababička Helena se nějakým způsobem dozvěděla, že její rodinu odvezli do Německa na nucené práce. Měla 17 let. Sama zajela vlakem až do Německa, protože věděla, že musí pomoci své mamince starat se o mladší sourozence. Měli se tam hodně špatně. Byli tam ubytováni na půdě nebo ve sklepě. Kolem nich šílela válka a oni pracovali od rána do večera.

Teprve 8. 2. 1945 zaútočila na vesnici, ve které pracovali, sovětská armáda. Rodina mé prababičky se vydala na zpáteční cestu domů. Vůbec si neuvědomovali, co je čeká.

Zpáteční cesta byla plná utrpení. Vraceli se přes území, kde stále trvala válka. Jeli s jinou rodinou vozem, který si sami táhli. Cestou zemřel těžce nemocný bratr Antonín. Museli ho tam pohřbít ve skříni na jednom evangelickém hřbitově. Vraceli se celé jaro a měli strach co je doma čeká.

Jejich obavy byly opodstatněné. Dům byl bez oken, zarostlý pavučinami a na podlaze se válela sláma, hnůj a močůvka. Němci si v domě udělali prostě psinec. Jako by toho bylo ještě málo, sousedé v domnění, že se rodina už nevrátí, si posbírali veškerý jejich majetek.

Celou dobu si prababička Helena psala svůj deník. Po válce ho zpracovala její mladší sestra Anežka. Prateta Anežka ještě žije a pokaždé, když o tom vypráví, má v očích slzy. Zhruba před 15 lety to moje babička přepsala ručně a potom to dokonce napsali na počítači. Knížka má 46 stránek. Některé úseky jsem si četl a musím říct, že je to smutné a dojemné.

II. kategorie 12-15 let

Letem světem s vidlemi

Byl pěkný zimní večer, venku konečně sněžilo. Seděli jsme spolu s babičkou v kuchyni, v troubě se něco peklo. Babička si luštila křížovku a já si četla knížku. Najednou se babička ozvala: „Jsi stejná jako já, taky jsem sedávala u strejdy Ludvíka a četla si knížky.“ Od narození jsem pekelně zvědavá a tak jsem se hned chytla: „Strejda Ludvík?“ „Ano, Ludvík byl bratr mé maminky. Vzal si hodnou tetu Mařku. Rádi se starali o své neteře a synovce, protože neměli vlastní děti,“ řekla a pokračovala v luštění. „Nevíš, jak se jmenuje zahradní nástroj, který začíná na písmeno ‚v‘?“ zeptala se a zamyšleně se mračila. „Co třeba vidle?“ napověděla jsem a zavřela si knihu. „Ano, to je ono! Je to tak primitivní, že jsem na to ani nepomyslela,“ odpověděla babička a usmála se, protože se jí něco vybavilo.

„Tak já ti řeknu pěknou příhodu. Strejda Ludvík měl smysl pro humor a rád dělal různé žertíky. Nebyl to člověk, který by se jen tak poflakoval. Ale tenkrát byl ještě mladý a hravý. Stalo se to za slunečného dne. Celá rodina šla na pole hrabat seno a Ludvík cestou dělal samé skopičiny. Když přišli na pole, začali hrabat seno. Jenže Ludvíkovy hrábě nehrabaly seno, ale metaly sebou ve vzduchu jako nějaké létající koště. „Ludvíku, už s tím přestaň, musíme taky něco udělat a ne pořád blbnout,“ pokáral ho jeho otec. Ludvík si však nedal říct a pokračoval v rošťárnách. To byla chyba, která ovlivnila dalších pět let. Jeho matka to nevydržela a přetáhla ho vidlemi po zádech. Ludvík se pekelně naštvál. Pekelně tak, že odjel na pět let do Francie, aniž by se rozloučil s rodiči. Když se pak vrátil, už se o té záležitosti potom nikdy nemluvalo.“

„Ty bláho, to muselo být úžasné!“ vykřikla jsem. „No, jestli bereš jako úžasné, když tě někdo přetáhne vidlemi po zádech, tak máš zajímavou představu o úžasných věcech.“ usmála se babička. „Ne, já myslela ten pobyt ve Francii,“ vysvětlila jsem.

„A jak strejda Ludvík potkal tetu Mařku?“ zvědala jsem dál. „Ta tvoje zvědavost tě přivede do hrobu,“ povzdechla si babička, ale pokračovala ve vyprávění. „Strejda Ludvík a teta Mařka se měli rádi, ale Ludvíkovi se do ženění moc nechtělo. A tak jednou teta Mařka šla na Prašivou ke svatému Antoničku si ženicha vymodlit. Když se vracela zpátky, potkala nějakou stařenku. Začala si s ní povídat a cestou se ukázalo, že ta stařenka je Ludvíkova matka. Slovo dalo slovo a ruka byla v rukávu. A o té záležitosti se také nemluvalo, a před Ludvíkem už vůbec ne,“ zakončila babička své vyprávění. Nemluvalo, mluvilo, nějak se to babička dozvědět musela. Že by vyprávěla teta Mařka?...

Prababiččina služba

V malé osamělé vesnici poblíž hranic byl krásný slunečný den. Slunce svítilo, obloha byla jasná a klidná, šlo slyšet jen cvrlikot špačků na stromě a dětský křik z chalupy uprostřed vesnice. Chalupa patřila rodině Maroszu. Nejstarší, šestiletá dcera Zuzanka, měla několik brášek, kteří dávali svým rodičům jasně najevo svou živost a hravost. Otec rodiny přišel o práci, proto museli oba vypomáhat bohatému sousedovi, kterému patřil velký statek na opačné straně vesnice. Rodina žila chudě a skromně, ale přesto šťastně.

Jednoho dne si rodiče zavolali dceru a měli s ní řeč. Opatrně naznačili svou současnou situaci s penězi. Zuzanka napříč svému mladému věku okamžitě pochopila, co jí rodiče chtějí naznačit. Sama tedy se slzami v očích navrhla, že půjde na výslužbu. O den později za Zuzankou přišla její maminka a oznámila jí, že půjde na službu do vedlejší vesnice k sedlákovi jménem Matula. „Matula je hodný sedlák, který má dceru a syna“, řekla s klidem. Zuzanka se rozloučila se svými sourozenci a vyrazila.

Jelikož byla v podstatě ještě dítě, u sedláka na statku zprve vykonávala lehčí a domácí práce, uklízela dvůr, myla nádobí, starala se o sedlákovy děti. Postupem věku a síly jí sedlák svěřil dva voly. Chodila s nimi orat pole, svážet seno a dokonce i stromy z lesa. Dále dojila krávy a starala se o dobytek a drůbež. Z pracně dojeného mléka vyráběla máslo, tvaroh a smetanu. Tyto suroviny sloužili jak ke stravování, tak k prodeji.

Na konci každého měsíce měla od sedláka dovoleno navštívit rodiče a sourozence s výslužkou. Vždy, když přišla, doma ji vítali a s láskou objímali. Divila se, jak její bráškové povyrostli. Rodiče měli radost z čerstvě upečeného chleba, z másla, mléka a dalších surovin, co přinesla Zuzanka domů.

Zuzanka se k sedlákovi ráda vracela, protože se u nich měla dobře a sedlák s manželkou si ji oblíbili a brali ji jakou svou dceru. Takto čas ubíhal několik let a postupem času z malé holky vyrostla krásná žena s dlouhými, černými, kudrnatými vlasy sahajícími po pás.

Jednou Zuzanka na trhu potkala taktéž sloužícího pacholka. Ten se do ní okamžitě zamiloval, byla to láska na první pohled, ze které vzešel můj dědeček, otec mé maminky. Když měla Zuzanka před svatbou, stala se tragická nehoda. Ta zapříčinila smrt jejího nastávajícího muže. Na výchovu dítěta zůstala sama. Sedlák se svou ženou Zuzance pomáhali, dokonce jí i darovali maličkou, čistou světnici. Jak čas běžel, prababička Zuzanka si našetřila penízky a od sedláka koupila domeček hned vedle jeho statku. Do něj se poté tedy i nastěhovala.

Tento dům naše rodina obývá dodnes. Mou prababičku za tohle vše moc obdivuju a je mi líto, že ji znám jen z vyprávění. Vždy byla poctivá, dobrosrdečná, usměvavá a připravená pomoci. Dnes by jí bylo 112 let.

Povím vám příběh o tom, jak se dostala na svět jedna lidská bytost jménem Nikol. Nezapdu moc daleko do její minulosti, jen k jejím prarodičům. Jak a kde se potkali? A kde jejich rodiče? A jakou roli v tom hrál Český Těšín? To vám s radostí povyprávím...

Za vše mohou hory.

Babička a dědeček ze strany mamky se poprvé potkali na akci Mezinárodního výstupu na Rysy v srpnu 1973. Děda jel z delegací z Frýdku-Místku a babička byla se skupinou z Českého Těšína. Při společné procházce na horách se citelně ochladilo a babičce bylo chladno. Dědeček byl galantní a půjčil ji svou bundu i na úkor toho, že i jemu bude zima. Při procházkách si spolu povídali a tehdy zjistil, že babička navštěvuje večerní školu ve Frýdku-Místku. O prázdninách – v prehistorické době bez mobilních telefonů, internetu a pana Googla - se jí ještě pokoušel hledat osobně v Českém Těšíně, kde bydlela, ale špatně si zapamatoval její dívčí příjmení a adresu.

V září téhož roku babička opět začala navštěvovat večerní studium v rodném městě dědečka ve Frýdku-Místku. Jednou, kdy se babička vracela domů a čekala na vlak, uslyšela na nádraží zavolat své jméno. Byl to děda, který tam na ni počkal, až se dočkal!!!

Ted, po čtyřiceti letech od jejich svatby, na to s úsměvem vzpomíná, že kvůli ní na Rysech dostal revma a doma z toho, po návratu onemocněl.

Babička a dědeček ze strany tatky se poznali asi takhle:

Hlavní roli opět sehrály hory. Babiččina kamarádka pozvala babičku na horský výšlap se svými kamarády z volejbalového týmu, aby tam nebyla jediná holka. Když babička čekala s kluky na vlak na nádraží v Českém Těšíně, tak jí kamarádka vzkázala, že bohužel nemůže s nimi jet. Babička byla kurážná holka a rozhodla se v dobrodružství pokračovat a jet na hory, i když nikoho neznala. Při výšlapu na ni nikdo nečekal a kluci si šli svým tempem a moc si jí nevšímalí. Až na jednoho jediného. Ten se jí celý výlet věnoval a dělal jí společnost. Od té doby se začali scházet a za pár měsíců byla svatba.

Ted už víte, jak se poznali mí prarodiče a nastupuje doba mých rodičů...

Tentokrát hory v tomto nesehrály žádnou roli. Mamka s tatkou se poprvé seznámili na setkání mladých křesťanů v evangelickém sboru na Rozvoji. Mamka si v té době tatky moc ani nevšímalá. Ovšem tatkově se mamka moc líbila, a tak dělal všechno pro to, aby si ho všimla. V jednom kuse za ní dolézal. Nakonec se do sebe oba zakoukali. A tak spolu začali chodit a po dvou letech se vzali.

Čtyři roky po svatbě se jim narodila krásná a zdravá holčička. Pojmenovali ji Nikol.

Cieszyn

Szanowni Czytelnicy,

prezentowany zbiór prac, stanowi pokłosie VII Międzynarodowego Konkursu Literackiego z cyklu Zostań pisarzem z... Mistrzem tegorocznej edycji konkursu, związanego z obchodami 70. rocznicy powstania cieszyńskiej Biblioteki Miejskiej, była Joanna Olech - znana i ceniona autorka książek dla dzieci.

Do konkursu zgłosiło się ponad 80 utalentowanych, młodych uczestników, których prace ocenione zostały w dwóch kategoriach wiekowych. Wszystkie prezentują niezwykle wysoki poziom umiejętności literackich i dowodzą znajomości przeszłości biblioteki oraz świadczonych przez nią usług.

Laureatom konkursu serdecznie gratulujemy i życzymy, aby nigdy nie ztraćili swojej wrażliwości i nie wstydzieli się przelewać swoich myśli i uczuć na papier.

Izabela Kula

dyrektor Biblioteki Miejskiej w Cieszynie

Prace zwycięzców

Przegląd zwycięzców I kategoria

Michał Król 1. miejsce	Szkoła Podstawowa Towarzystwa Ewangelickiego w Cieszynie
Oliwia Kaczmarczyk 2. miejsce	Szkoła Podstawowa w Dzięgielowie
Amelia Brzóska 3. miejsce	Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Cieszynie
Barbara Fiedor Wyróżnienie	Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Cieszynie
Dominika Frydrychowicz Wyróżnienie	Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. J. Korczaka w Cieszynie
Aleksander Kajstura Wyróżnienie	Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Cieszynie
Bartosz Loter Wyróżnienie	Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. J. Korczaka w Cieszynie

Przegląd zwycięzców II kategoria

Sabina Morcinek 1. miejsce	Gimnazjum im. K. K. Baczyńskiego w Zebrzydowicach
Natalia Ptaszek 2. miejsce	Gimnazjum nr 1 w Cieszynie
Karolina Hernik 3. miejsce	Gimnazjum nr 1 w Cieszynie

Marlena Lenartowicz Wyróżnienie	Gimnazjum im. K. K. Baczyńskiego w Zebrzydowicach
Juliana Palmen Wyróżnienie	Gimnazjum im. K. K. Baczyńskiego w Zebrzydowicach
Szymon Trybuś Wyróżnienie	Gimnazjum im. Gabrieli hr. Thun -Hohenstein w Kończycach Wielkich

I kategoria 9-12 lat

Całkiem niedawno, bo na Wielkanoc

Śmigus Dyngus! Udało mi się nie zmoknąć! Uff! Takiego szczęścia nie miała już moja siostra... Najwięcej „łania” było u babci, bo tam – jak tradycja każe - zjechała się cała rodzinka. Nestorka rodu była więc tego dnia bardzo zajęta. Nie wiem jednak czy bardziej absorbowało ją nieustanne serwowanie rozmaitych potraw czy też ratowanie wypożyczonych z biblioteki książek. I tak pomiędzy kaczką w jabłkach a tradycyjnym cieszyńskim murzinem musiała odpierać mój mokry atak szturmowy. Jego celem był wprawdzie wujek, ale kto by pomyślał, że sprytnie zabarykaduje się on za stertą bibliotecznymi książkami?! Zupełnie tak jakby brał zakładników! Ulegając wielokrotnym prośbom babci postanowiliśmy ostatecznie – dla dobra książek – przenieść pole bitwy w inne miejsce. Literaturze nie groziło już zalanie, ale na horyzoncie czaiło się inne zagrożenie – moja mama, która przechodząc koło babcinego stosika, zawsze weźmie coś do poczytania. I tak u mojej babci działa jeszcze jedna nieoficjalna wypożyczalnia książek, a właściwie filia Biblioteki Miejskiej w Cieszynie.

No tak – biblioteka! To temat-rzeka naszych rodzinnych spotkań. Jedni mówią podczas takich zlotów o pogodzie, inni o polityce, a my o książkach i o bibliotece. Czy to normalne?!!!! Gdy babcia podała wszystkim deser – rzecz jasna – mazurek, o mały włos, a jego kawałek nie utknąłby mi w gardle. Właśnie wtedy przypomniałem sobie, że zapomniałem oddać w terminie książkę do biblioteki. Wujek próbował mnie uspokajać, twierdząc, że nikt się tam nie zorientuje, że coś przeoczyłem. Ja jednak wiedziałem, że panie z naszej cieszyńskiej wypożyczalni są bardzo skrupulatne, a jeszcze bardziej dokładny jest system komputerowy, na którym pracują. Zresztą wszystkie te informacje zakodowane są na małych plastikowych kartach, które wystarczy przyłożyć do specjalnego czytnika. Niczego się już wtedy nie ukryje :(A babcia opowiadała mi, że kiedyś każdy czytelnik posługiwał się kartą papierową... No nic - z powodu tej nowoczesności trzeba będzie uszczuplić swoje kieszonkowe...

À propos nowoczesności biblioteki - razem z kuzynem Arturem zaczęliśmy wychwalać zalety zamontowania tam windy. Mieliśmy już okazję zakosztować tej ekstremalnej przygody. W tym momencie trochę dziwnie zerknęły na nas babcia i mama - zagorzałe zwolenniczki powiedzenia: „ruch to zdrowie”. Zaczęły wyjaśniać, że ta nowoczesna winda służyć ma osobom niepełnosprawnym i starszym, a nie takim młodzieńcom w sile wieku – jak my. No cóż, razem z Arturem pochyliliśmy głowy na znak skruchy, a następnie wymieniliśmy porozumiewawcze spojrzenia, które znaczyły mniej więcej: „kobiety, kobiety – one są chyba z innej planety”.

Drogi pamiętniku!

Wczoraj mieliśmy prawdziwie listopadowe popołudnie – ponury dzień, wiatr zrywał ostatnie liście z ogołoconych już drzew, a zimny deszcz sprawiał, że skuleni pod parasolami ludzie biegli do domów. Miałam godzinę czasu, bo Elwirka udała się na zajęcia do szkoły muzycznej, więc poszłam do Miejskiej Biblioteki. Omijając kałuże i mokrych, szarych ludzi, dotarłam w końcu do ogromnych, solidnych drzwi, które odgradzały mnie od zupełnie innego świata. Ogarnęło mnie przyjemne ciepło i przytulne poczucie bezpieczeństwa. Serdeczny uśmiech Pani Bibliotekarki rozjaśnił listopadowy świat. (To bardzo miłe, kiedy ktoś wita cię uśmiechem). Wiesz, że niedawno przeczytałam „Opowieści z Narnii”, „Władcę Pierścieni” i „Hobbita”, i szukałam książki o podobnym klimacie. Pani zaprowadziła mnie na górę. Weszliśmy po drewnianych, skrzypiących schodach. (Bardzo lubię te stare schody, bo przypominają mi dom mojej babci i tak właśnie sobie wyobrażam różne schody opisywane często w książkach, które prowadzą do rozmaitych tajemniczych miejsc).

Na górze stały regały po brzegi wyładowane książkami. To było jak odkrycie skarbu! Tak chyba właśnie czuli się poszukiwacze przygód albo odkrywcy nowych lądów. Znalazłam tyle wspaniałych książek, że trudno było wybrać tę, od której zacząć czytanie. Wybrałam „Zwiadowców”. Chciałam tylko zerknąć na pierwszy rozdział, ale tak mnie wciągnęła, że już po chwili pojawiłam się w zupełnie innym świecie. Razem z Willem Treadym strzelałam z łuku, jeździłam na Wyrwiju i stając się niewidzialna dzięki płaszczowi maskującemu, śledziłam Karena i jego bandę. Wydawało mi się, że minęło dopiero kilka minut, a naprawdę upłynęła cała godzina i musiałam wracać po moją siostrę. Na szczęście mogłam zabrać ze sobą cały ten świat. I dlatego tak lubię przychodzić do biblioteki – zawsze czeka tu na mnie skarbiec pełen ekscytujących przygód i wrażeń. W przyszłym tygodniu znowu tam pójde...

Drogi Pamiętniczku!

Już wiesz, że moja babcia to rodowita cieszynianka, która uwielbia wspominać miniony czas i w niezwykle ciekawy sposób opowiadać dawne dzieje... Wyobraź sobie, że kilka dni temu, spacerując z nią po Cieszynie - oraz oglądając piękne, stare i zabytkowe kamienice – postanowiliśmy pójść do Biblioteki Miejskiej i wypożyczyć jakąś ciekawą książkę. Niby nic, ale jednak wtedy spojrzałam na wypożyczalnię w nieco inny sposób niż dotychczas, uświadamiając sobie, jakim magicznym miejscem była i jest nadal...

Wybrałyśmy dwie książki. W tym celu podeszłyśmy do biurka pani zajmującej się wypożyczaniem. Wydawało mi się, jakby moja babcia po raz pierwszy była w bibliotece. Ze zdziwieniem wpatrywała się w osobę, która pisała coś na komputerze, rozglądała się i uważnie obserwowała wszystko dookoła. Kiedy wyszłyśmy, zapytałam, co ją tak zainteresowało. Nie minęło kilka minut i babcia zaczęła opowiadać, jak kiedyś wyglądała biblioteka...

Powiedziała mi, że kiedy ona była mała, wszystko pisano ręcznie. Zdziwiło ją to, że teraz wszystko „odbywa się komputerowo”, ponieważ kiedyś nie było żadnych komputerów, połączeń internetowych i bibliotek audiowizualnych. Wszystko wykonywano ręcznie. W budynku biblioteki stały stare, drewniane, ciasno ułożone obok siebie regały, sięgające sufitu. W nich umieszczono idealnie poukładane książki. Ściany wcale nie były kolorowe jak dzisiaj, tylko pomalowane farbą olejną w ponurych barwach. Wszystkie książki obłożono jednobarwnym, szarym papierem, a na ich grzbiecie naniesiono numery ewidencyjne, według których bibliotekarz znajdował odpowiednią książkę dla osoby wypożyczającej. Zapytałam babcie, czy żeby wypożyczyć książkę też trzeba było mieć kartę biblioteczną. Odpowiedziała, że zakładano kartoteki i każda książka miała swoją kartę. Wykonywano je z tekturki, na której widniały rubryki, w których odnotowywano datę wypożyczenia i zwrotu książki. W momencie jej wypożyczenia bibliotekarz wyjmował kartę danej książki i podpinał ją do kartoteki czytelnika, a w czasie jej zwrotu czynność była odwrotna. Karta książki wędrowała z kartoteki danej osoby do książki, i wtedy według numeru układano je w odpowiednim miejscu na regale. Kilkadziesiąt lat temu wszystko trwało zdecydowanie dłużej, a ludzie mieli więcej czasu, by w ciszy i spokoju wybrać coś dla siebie. Patrząc na wypożyczoną książkę, pytałam babcie, co kiedyś ludzie czytali, jak wyglądały lektury dawniej, ale mówiła mi, że to już historia na kolejny spacer...

II kategoria 12-15 lat

Niesamowity dzień

Drogi pamiętniczku!

Czasami sędzę, że jednak tylko ty mi zostajesz na tym świecie! Mogę powierzyć ci swoje tajemnice i nikt się o nich nie dowie (dopóki Berenika nie nauczy się czytać). Chyba przyciągam kłopoty i to nie byle jakie! Zeszły czwartek z pewnością do takich należał! Przechodziłam właśnie obok dużego regału znajdującego się w Bibliotece Miejskiej w Cieszynie, gdy natrafiłam na jedną z moich ulubionych serii pt. „Zwiadowcy” Johna Flanagana. Dotknęłam „Okupu za Era”. Jak ja kocham klimat tego miejsca!!!

– Podoba ci się? - zaskoczona odwróciłam głowę w stronę obcego głosu.
– Ja też bardzo ją lubię - uśmiechnął się do mnie około siedemdziesięcioletni nieznajomy. Miał czarne oczy z ognikami i tego samego koloru włosy, a na ustach szczerzy, przyjazny uśmiech.

– Ee... tak. I to bardzo – odpowiedziałam speszona. – Sędzę, że autor uchwycił całą siłę Willa - odzyskałam rezon. - Szczególnie fragment z Tuaregami - zachwyciłam się, jak mała dziewczynka. - Oczywiście, jeśli pan rozumie – dodałam szybko, widząc minę mężczyzny. Patrzył na mnie z konsternacją. Nagle roześmiał się, a ja byłam coraz bardziej zdezorientowana, co go tak bawi? Dziwny gość! Zagaduje mnie, a potem ze mnie śmieje.

– Rzeczywiście, głównie o to mi chodziło- odparł. Jesteś bardzo spostrzegawcza. Lubię akcję ratunkową, fragment o zabiciu kobry..., tylko raczej nie strzelałam do niej z łuku - uśmiechnął się i pograżył we wspomnieniach.

– A mogę wiedzieć, kim pan jest? – palnęłam bez zastanowienia, lecz.... Było już za późno na rozwałę. Dlaczego nie jestem zdziwiona?! Cała ja- mówię- potem myślę.

– Nie uwierzysz, ale... - wyciągnął do mnie rękę i powiedział: „John Flanagan, do usług”.

Oszołomiona z bijącym sercem uścisnęłam ją słabo. Miał rację - nie wierzyłam. Nagle popatrzył na zegarek, wymamrotał coś i odszedł. Krzyknęłam, że ma się zatrzymać i ruszyłam za nim, ale zniknął. Dosłownie. Czułam tylko ciepło jego uścisku.

Sprawdziłam zaraz w internecie. Mieszka w Australii, nawet podobny. Ale?.. Czy ja śnię??? No i co??? Nie mam racji, twierdząc, że pakuję się w tarapaty?! Na domiar złego po przyjeździe do domu usłyszałam głos mamy:

– Sabciu! W bibliotece w Cieszynie będzie spotkanie! Zgadnij z kim?... Johnem Flanaganem! Twoim ulubionym pisarzem. Mam wejściówkę! - pisnęła, a mnie zamurowała.

Łzy z atramentu

„Kochany pamiętniku... jest źle, przyznaję to otwarcie. I lekarze też to robią. Nie owijają w bawełnę, jak na początku. Nawet pozwalają mi słuchać, kiedy rozmawiam z mamą. Myślę, że zauważyli, że łączy mnie z Lilką coś potężniejszego niż zwykła siostrzana miłość. Potrzebujemy się nawzajem. Jesteśmy dla siebie wszystkim.”

„Dzisiejsza operacja się udała, ale Lilkę czeka jeszcze przynajmniej pięć. Boję się, pamiętniku. Boję się, bo to dopiero początek.”

„Walczy. Wszyscy walczymy. Pomagam mamie jak mogę – zajmuję się dziadkiem, Karolkiem, Monisią, gotuję, sprzątam, chodzę na wywiadówki. Ale przede wszystkim ich wspieram. I pilnuję, żeby mama się nie załamała, jak po zdradzie i odejściu ojca. To jest najważniejsze – nie mogę jej stracić ponownie. Jeśli mama przy nas zostanie, to jakoś zniosę strach i ból. Proszę, pamiętniku, powiedz, że Lilka wygra.”

„Lekarze każą czekać. Twierdzą, że najbliższa doba zaważy na życiu Lilki. Nie prześpię nocy. Poprosiłam ciocię, żeby zajęła się domem i razem z mamą jesteśmy w szpitalu. Cała się trzęsę, nie jestem w stanie nawet utrzymać długopisu. Mam nadzieję, ale lekarze już chyba postawili na niej krzyżyk.”

„Wali się. Mój świat się wali, a ja nie wiem jak temu zapobiec. Lilka umarła tamtej nocy. Mama się oddala, codziennie jest coraz dalej, czuję, że zaraz znowu ją stracę. Sama sobie nie poradzę, pamiętniku, proszę, sprowadź mi Lilkę z powrotem.”

„Prawie nigdy nie byłam w bibliotece. Od zawsze kojarzy mi się ze starymi książkami, przymusowymi lekturami i zrzędliwymi bibliotekarkami. Nie lubię czytać – nie widzę w tym przyjemności. Kilka dni temu nieco zmieniłam zdanie. To było tydzień po śmierci Lilki. Monisia zachorowała, Karolek pobił się z kolegą w szkole, dziadek chciał już obiad, a mama przypatrywała się nam i płakała. Nie wytrzymałam. Rzuciłam wszystko i wybiegłam z domu. Biegłam przez miasto, cała we łzach. Płakałam, bo mama zostawiła wszystko na mojej głowie, bo umarła Lilka. Tęsknota jest nie do zniesienia, uwierz, pamiętniku. Wracając, w końcu zabrakło mi sił. Zatrzymałam się i otarłam ślady łez. Rozejrzałam się – stałam przed miejską biblioteką. Nie wiem czemu, ale weszłam do środka. Nogi same poprowadziły mnie po schodach na piętro. Byłam sama, opanowała mnie cisza. Odetchnęłam głęboko i moje płuca napełniły się zapachem papieru i farby drukarskiej. Ten zapach mnie uspokoił. Oczy błędziły po półkach, nie wiedząc, na czym skupić wzrok. Zacisnęłam powieki i przypomniałam sobie, że Lilka już kiedyś mnie tu zabrała – kochała czytać. Powiedziała wtedy: 'Rozejrzyj się. Każda ta książka opisuje inną historię, inne życie, innych ludzi. Przeczytaj którąś, na pewno się do nich przekonasz. A kiedy będziesz potrzebowała otuchy, ale będziesz samotna, przyjdź tutaj.

Książki potrafią słuchać, śmiać się z tobą, oraz ci współczuć. Potrafią z tobą płakać. Łzy z atramentu – wyszeptalam. I moje serce przepełniła radość. Nadzieja, że wszystko się ułoży. Że mam coś, co w pewnym stopniu zastąpi mi Lilkę. Wysłucha, pocieszy, pośmieje się. I zapłacze razem z Tobą, pamiętniku. Pamiętaj o tym, bo dzisiaj postanawiam odzyskać mamę i zacząć życie od nowa. Pomóż mi nie stracić tej nadziei i pamiętać o bibliotece i jej magicznych darach, jakim są książki i ich łzy z atramentu.”

Fragment z pamiętnika

Sobota, 02.04.2016

Kochany Pamiętniku!

Dzisiejszy dzień był niesamowity i nad wyraz wyjątkowy... Zwlokłam się z łóżka dopiero o godzinie dziesiątej! Co nie zmienia faktu, że i tak byłam niewyspana. W sumie to nawet nie mam pojęcia dlaczego, bo wcale późno spać nie poszłam. No ale nic to. Pędem skierowałam się w stronę kuchni, wypiliśmy ciepłe kakao i jak co sobotę, postanowiłam pójść do biblioteki poczytać co nieco.

Pogoda była koszmarna! Nie dosyć, że oczy same mi się zamykały, to na dworze padało i momentami można było zauważyć błyskawice. Oczywiście, nie mogło wszystko odbyć się tak niesamowicie. Musiałam prozaicznie wpaść w kałużę. I to kilka metrów przed wejściem do biblioteki! „Świetnie, znowu będę chora” - przeszło mi przez myśl.

Niedługo po niespodziewanej kąpeli w kałuży dotarłam do czytelnii. Oczywiście, nie byłam sama. Grupa chłopaków, również stałych bywalców, surfowała po internecie, inni grali w piłkarzyki. Ja natomiast – jak już zapewne Pamiętniczku jesteś w stanie przewidzieć – znalazłam się między regałami. Najchętniej to przeczytałabym wszystkie książki naraz. No ale niestety, to nie jest możliwe.

Gdy tak chodziła od regału do regału i przeglądałam różne książki, nagle jedna z nich szczególnie przykuła moją uwagę. Sięgnęłam po nią, usiadłam na podłodze i...

Wszystkie książki nagle runęły na ziemię! Przestraszyłam się jak nigdy dotąd. Nie chciałam, aby pani bibliotekarka odkryła, co się stało. Wiadomo było, że wina byłaby moja.

Czym prędzej zaczęłam układać książki na regałach. Aż nagle, pojawił się na mojej ręce zegarek, na którym było napisane: „Masz godzinę na poukładanie książek”. Co jest grane? Gdzie ja jestem? Dlaczego mam godzinę? Co się później stanie? - Przewijały się pytania przez moją głowę. Przecież ja nic nie zrobiłam! To był istny przypadek!

Czas płynął coraz szybciej, a książek na podłodze wciąż było tyle samo! Chwilę zastanowiłam się i stwierdziłam, że najlepszym pomysłem będzie zbiec piętro niżej i poprosić panią bibliotekarkę o pomoc. Nie uwierzysz Drogi Pamiętniku, co mnie spotkało! Biblioteka była pusta. A przecież kilkanaście minut wcześniej znajdowało się tu jeszcze kilku chłopaków. Teraz to już kompletnie nie miałam pojęcia, co zrobić. Czy wrócić tam i kontynuować sprzątanie? Bez sensu, przecież to niekończąca się historia. Toteż postanowiłam wrócić czym prędzej do domu. Ale to też nie wypaliło! Drzwi czytelnii były szczelnie zamknięte i nie dało się ich otworzyć! Istny koszmar.

– Halo! Wstawaj! Za kilka minut zamykam bibliotekę, zbliża się godzina piętnasta! Komuś tu chyba troszkę się przysnęło...- Obudził mnie głos osoby znajdującej się obok mnie.
Czyli, że to był tylko sen?! Nawet nie potrafisz sobie wyobrazić, jaką ulgę poczułam..

Daruvar

Dragi čitatelji,

pred vama je drugi po redu međunarodni elektronički zbornik u čijem je izlaženju sudjelovala Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar. U suradnji s dvjema osnovnim školama iz Daruvara na radionici kreativnog pisanja, 15. 3. 2016. godine, sudjelovalo je 13 sudionika od petog do osmog razreda. Voditeljica radionice kreativnog pisanja bila je učiteljica razredne nastave s pojačanim programom iz hrvatskog jezika, Marina Singer.

Pisati sjećanja o gradu Daruvaru i okolici, što je bio zadatak ovog međunarodnog literarnog projekta, nije lagan posao. Prije samoga pisanja trebalo je razgovarati s roditeljima, bakama, djedovima, susjedima te znati kako napisati zanimljiv literarni tekst koji će se svidjeti čitateljima, a istovremeno biti zanimljiv za očuvanje tradicije.

Povjerenstvo u sastavu: Marina Singer (učiteljica razredne nastave s pojačanim predmetom iz hrvatskog jezika), Irena Ivković (mag. bibl. i prof. hrvatskog jezika i književnosti i prof. slavistike)) i Francika Stehna (dipl. knjižničarka i prof. ruskog i češkog jezika) imale su težak zadatak u mnoštvu lijepih tekstova izabrati samo njih 6.

Sudionici su bili podijeljeni u dvije grupe, prva grupa su bili peti i šesti razredi, a druga grupa, sedmi i osmi razredi. U prvoj grupi sudjelovali su: Anja Jakić, 5. r., Mihaela Horvat, 5. r., Filip Babi, 6. r., Dorijan Popovački, 6. r., Ena Jantolek, 6. r., Laura Abdić, 6. r., Martina Krejči, 6. r. i Mia Coufal, 6. r.

U drugoj grupi sudjelovali su: Antonija Vondra, 7. r., Ema Lešković, 7. r., Lorena Renić, 7. r., Martina Moulis, 7. r. i Sara Horak, 8. r. U ovom ćete zborniku pronaći najuspješnije radove te se nadam da ćete uživati čitajući ih.

Romana Horvat
Ravnateljica Pučke knjižnice i čitaonice Daruvar

Marina o sebi

Zovem se Marina Singer, rođena Fabek. Daruvarčanka sam od rođenja, živim i radim u ovom divnom malom gradu. Nakon završene škole na Učiteljskom fakultetu u Petrinji, imala sam tu sreću i čast da me životni put dovede u Osnovnu školu Vladimira Nazora Daruvar u kojoj sada radim već deset godina. I sama sam bila učenica u ovoj školi i zaista mi je bilo neobično i drago ponovo se naći ovdje, samo s druge strane katedre. Izuzetno mi je bilo drago u školi zateći i neke od svojih bivših nastavnika kojih sam se uvijek sjećala s poštovanjem i doživljavala ih kao veliki autoritet, a sada sam upoznala i njihovu drugu, kolegijalnu stranu. Mnogi su već otišli u mirovinu i u školi su se pojavile nove radne snage, ja među njima. Među mladim kolegama sam pronašla i ljubav svog života u jednom profesoru Geografije, Denisu, koji je kasnije postao moj suprug. Moja struka je razredna nastava s pojačanim programom iz Hrvatskog jezika i tako sam se pronašla u predmetnoj nastavi i Hrvatskom jeziku. Nekoliko godina sam u školi vodila literarnu skupinu, a kasnije me dopala i novinarska skupina. Nije baš čudno što sam se našla u ovom pozivu jer mi je to oduvijek bila velika želja. Jako sam voljela ovaj predmet kao učenica, volim književnost i literarni izričaj. Sjećam se da sam se kao učenica povremeno borila s gramatikom i taj dio gradiva mi baš i nije bio najdraži, no ljubav prema knjigama je pobijedila, a vjerojatno i pomogla da se i ta gramatika savlada.

Možda zato danas razumijem koliko je to teško i neshvatljivo mojim učenicima pa se trudim pomoći im da im gramatika ne predstavlja problem. Volim u nastavu uvrstiti i igru, poticati natjecateljski duh, ali i zajedništvo. To nastavu čini zabavnom i učenicima i meni. Jako mi je važno usaditi u učenike ljubav prema knjigama koja je u današnje vrijeme, nažalost, sve rjeđa. Svoju kćerkicu Elu od najranije dobi uvodim u svijet knjiga i ona ih jako voli. Nema mi ljepšeg nego kad se rastajem s osmašima, a neki od njih mi kažu: „Hvala Vam što ste nas natjerali na čitanje, zbog Vas sada volimo knjige!“ Jako se vežem za svoje učenike i na kraju mi uvijek bude žao što se rastajemo. Sjećam se samo lijepih stvari i iskreno se nadam da i ja ostajem u lijepom sjećanju tih mladih ljudi.

Pobjednički radovi

Pregled pobjednika I. kategorija

1. Martina Krejči	Češka osnovna škola Jana Amosa Komenskog
2. Mia Coufal	Češka osnovna škola Jana Amosa Komenskog
3. Laura Abdić	Osnovna škola Vladimira Nazora

Pregled pobjednika II. kategorija

1. Sara Horak	Češka osnovna škola Jana Amosa Komenskog
2. Ema Lešković	Osnovna škola Vladimira Nazora
3. Lorena Renić	Osnovna škola Vladimira Nazora

I. kategorija 9-12 godina

Najljepša sjećanja iz djetinjstva

Mnogi se vole prisjetiti svoga djetinjstva i mladosti. Svi roditelji, bake i djedovi svoje pripovijedanje o djetinjstvu započinju rečenicom: „Kad sam bio/bila mlad/mlada kao ti...“.

U našem gradu ima jedna umjetnička duša Zdenka Zvonarek koja se također rado vratila u svoje djetinjstvo i ispričala mi neka od svojih sjećanja.

„Znaš, za svoj sam peti rođendan dobila nešto što nitko nije imao – ponija. Bio je prekrasan, poseban. Zimi je vukao moje saonice. Zamisli kako je to bio prekrasan prizor!“ reče ona sa sjajem u očima. Jako ju je veselilo kada bi napadao snijeg, ceste bi se zatvorile, a djeca bi gradila snježni dvorac u samom središtu grada.

Rado se prisjeća starih gramofonskih ploča koje su tada predstavljale pravo malo bogatstvo, pogotovo one iz Austrije. Vlasnici su ih zbog sigurnosti iz ometa vadili rukavicama, a rado su ih mirisali jer su mirisale na sapun. No, njihova glavna namjena je bila reproduciranje glazbe. Zato su se često organizirali plesnjaci.

Više od plesnjaka mogao ih je zabaviti samo jedan čovjek. „Bio je nizak, stalno je nosio crni šešir i odijelo na kojemu su bile nanizane medalje. Njima se uvijek ponosio. Nije mogao naći bolji posao pa je bio zabavljač, dvorska luda. Iako nije bio najbistriji, uvijek nas je strašno nasmijavao. Zvao se Andraš, a mi smo mu se htjeli narugati pa smo ga zvali Andraš – paprikaš. To nikada neću zaboraviti.“ rekla je to pomalo sjetno i otišla po čaj. Za to vrijeme ja sam razgledavala njezinu bogatu kolekciju slika. Na jednoj slici se simpatično smijala dvorska luda.

Gospođa Zvonarek se vratila s čajem i nekom odjećom. „Vidi, ovo ti je moja nošnja iz kijevskog kraja. Baka mi ju je sašila i jako se ponosim njome.“ Kada sam je pogledala poblize, vidjela sam čime se ponosi. Bila je to bogato ukrašena crvena suknjica, prslučić i pregačica.

„Uz to sam još imala i crne čizme, visoke skoro do koljena.“ rekla je ponosno. Zatim mi je ispričala sve o nošnjama iz našeg kraja. Bile su posebne po izvezenoj crvenoj ruži na rukavu. U kosi se umjesto čipke ili nekakve mašne nosio cvijet (u proljeće proljetni cvijet, ljeti ruža). Njezina ljubav prema nošnjama tako je velika da i danas izrađuje unikatne daruvarske nošnje.

Uz nošnje, u srcu gospođe Zvonarek velik dio zauzima i ljubav prema pisanju. Odala mi je tajnu da je, kad je bila nesretno zaljubljena, napisala zbirku ljubavnih pjesama.

Naglašava da su se ljudi prije više družili. Gotovo svakog tjedna su se organizirali izleti, čajanke ili pak već spomenuti plesnjaci te odlazak na klizanje. Često

su se organizirale radne akcije čišćenja parka ili cijeloga grada. Najradije su išli u kino koje se nalazilo otprilike na mjestu današnje Fine. Kaže da je prije bilo manje zgrada i trgovačkih centara.

Kanila sam otići, ali pozvonila je jedna od mnogih prijateljica Zdenke Zvonarek. Došla je sva promrzla, umorna i bolesna. Kada je čula da se priča o djetinjstvu, polako se priključila u razgovor. Nakon petnaestak minuta je živnula, zacrvenjela se kao ružica. Bio je to prekrasan prizor.

Djetinjstvo je jedna od najljepših stvari na svijetu. Lijepo je onima koji ga se prisjećaju, uvijek im izmami osmijeh. Najljepše je nama djeci koja ga upravo sada proživljavamo. Zato se ne treba bojati budućnosti, nego iskorištavati darove sadašnjosti, a zatim se prisjećati lijepe prošlosti!

Život u prošlosti

Moja devedesetogodišnja prabaka tvrdi da se prije živjelo teže nego danas. Mnogih stvari u prošlosti nije bilo: struje, televizora, mobitela... Stvari bez kojih je današnji život nezamisliv.

Kuće su bile male, napravljene od drveta i blata, pokrivene slamom. Prostorije u kućama su također bile male sa zemljanim podovima. Nije bilo laminata ni pločica kao danas. Umjesto pećnica, postojale su krušne peći, a u njima su se pekli kruh, peciva i buhtle koje su žene mijesile rukama. Žene bi zamijesile četiri kruha za idući tjedan i stavljale ga u simple (posude napravljene od slame) te zatim u peć. Za dva sata, kada su bili pečeni, kruhove bi izvadile drvenom lopatom. Bio je to jako ukusan kruh.

Za to su vrijeme muškarci orali konjima jer nije bilo traktora. Kada je bilo završeno oranje, žene su sadile kukuruz i krumpire. Kada su biljke izrasle, morale su se okopavati sve do žetve. Muškarci su tada kosili pšenicu, a žene skupljale i vezale snopove. Sve se vozilo kolima. Kosile su se i sušile livade. Poslije je nastajalo sijeno koje se davalo životinjama. Najčešće su imali ovce, svinje, krave, ali i konje i bikove.

Početak 20. stoljeća nije bilo puno tvornica ni trgovina. Sve se radilo ručno. Ljudi sa sela su uzgajali stoku, sadili puno više povrća koje bi subotom natrpali na kola te konjima i kolima išli u grad prodati povrće ne bi li kupili malo šećera, soli i riže. Nije bilo puno učitelja i škola. Postojale su samo u većim mjestima. U to je doba malo djece išlo u školu jer je bila udaljena nekoliko kilometara, a moralo se ići pješke. Neka su djeca morala ranom zorom voditi krave na ispašu. Kako nije bilo televizora, mobitela ni računala, djeca su se po cijele dane igrala vani. Navečer, uz petrolejske lampe, jer nije bilo struje, pričale su se priče. Žene su se sastajale pa bi uz priče šivale, tkale i čijale perje. Perjem su se punili jastuci. Žene su kuhale, čuvale djecu, ali nisu baš imale pravo na svoje mišljenje. Ljudi nisu imali puno odjeće. Ono što su imali sami su si šivali i pleli. Puno njih je bilo zaraženo nekom bolešću: tuberkulozom, tifusom, svinjskom gripom... Većina njih sa sela se liječilo kod kuće. Žene su rađale djecu kod kuće uz pomoć susjeda jer je bolnica bilo malo i bile su jako udaljene.

„Da, živjelo se siromašnije i teže nego danas“, završava priču moja prabaka, „ali bili smo sretni i više smo se međusobno družili nego danas, kada nitko ni za što nema vremena.“

Bakino djetinjstvo

Baka mi je pričala kako je njezino djetinjstvo bilo jako zanimljivo i poučno. Iako nije puno izlazila, ipak joj je djetinjstvo bilo sretno.

Baka je jako voljela čuvati svoje konje i krave. Svakog dana poslije škole izvodila ih je na pašu. Bili su joj jako dragi. Najteže je podnijela kad joj je najdraži konj uginuo. No, izdržala je to jer život ide dalje. Baka je živjela na selu. Imala je puno prijatelja pa bi se zajedno igrali na livadi. Najdraže igre su im bile lovice, skrivača i natjecanje u trčanju. Moja baka ima mlađeg brata i dok su bili mali, zajedno su izvodili gluposti. Uvijek bi moja baka nastradala i dobila kaznu, no nju to nije uznemiravalo i nije bila ljuta na svog malog bracu.

Daruvar je bio sasvim drugačiji nego danas. Baka ima dosta uspomena iz grada: da je šetala njime, kako su se tamo održavali različiti sajmovi i da su blatne kupke bile otvorene, ali ona nije željela ići tamo, njoj se to baš nije sviđjelo. Voljela je šetati parkom koji je bio pun drveća i cvijeća.

Bakino djetinjstvo je bilo zabavno i zanimljivo. Ima još puno priča koje mi je ispričala, ali najviše mi se sviđjela priča o njezinom djetinjstvu.

II. kategorija 12-15 godina

Život na selu

Odlaskom zime i dolaskom toplijih i ljepših dana, užurbanost i živost selila bi se iz kuća na polja. Trebalo se pripremiti i u pravom trenutku započeti s poljoprivrednim radovima. Na to se osobito pazilo jer su naši stari živjeli isključivo od poljoprivrede i stočarstva. Također se znala točna podjela, odnosno koje su poslove obavljali muškarci, a koje žene.

Njive su pripremali za sjetvu orući ih željeznim plugom koji su vukle krave, a kasnije i konji. Manji su se dijelovi štijali ručno. Točno se znalo kada je vrijeme da se određena kultura posije, kada treba vinograd gnojiti, kada odrezati lozu i voćke... najzastupljenija je, dakako, bila pšenica. Ne samo sadnja žitarica, već i svi drugi radovi po livadama, voćnjacima i vinogradima iziskivali su mnogo truda i znoja jer nije bilo današnje mehanizacije. Tako je pšenicu, kada bi dozrela, trebalo požeti.

Prethodnik kose bio je srp. Oduvijek su ljudi u takvim poslovima pomagali jedni drugima, a naročito se to odnosilo na rodbinu i prijatelje.

Kukuruz je, također, bio važan, jer se od njegova brašna pekao ukusan kruh. Za voćke nije bilo previše mjesta, a obično su ih sadili uz rubove njiva ili vrtova te u blizini kuća. Uglavnom su to bile trešnje, višnje, orasi, kruške i jabuke, a od povrća kupus, mrkva i kelj.

Stočarstvo je, također, bilo veoma zastupljeno, ali uglavnom za osobne potrebe. Ljudi su najviše uzgajali krave, ovce i koze zbog mlijeka i mliječnih proizvoda od kojih bi pravili domaći sir. Svinje i kokoši uzgajali su za proizvodnju masti i ishranu, a konje i magarce kao tegleću marvu.

Mast su ljudi koristili u ljekovite svrhe. Gusta se mast stavljala na rane i opekline. Svježe pomuženo mlijeko se prokuhavalo. Dio se ostavljao za djecu, a ostatak su ostavljali da se prirodnim putem ukiseli. U domaćoj radinosti pripremali su proizvodnju maslaca, tako da se mlijeko tuklo u visokoj uskoj drvenoj posudi s dugačkim drvenim štapom. Tuklo se sve dok se mliječna masnoća nije izdvojila od ostatka mlijeka i tako su dobivali maslac.

Ovčja je vuna bila posebno dragocjena. Nakon šišanja ovaca, vuna se prala kako bi se uklonila prljavština i masnoća te se potom sušila na zraku. Nakon toga, vuna se razvlačila prstima te raščesljavala posebnim parom češljeva. Na taj se način odvajala grublja vuna od finije. Grublja je služila za izradu užadi, a finija za razne odjevne predmete. Žene su izrađivale i kudeljku. Pomoću vretena prele vunu te proizvodile vuneni konac od kojega su kasnije plele čarape, kape, džempere, prsluke...

Danas su krave i konje zamijenili traktori. Konji su potpuno iščezli iz seoskih dvorišta. Kako danas preživljavaju oni koji se bave isključivo poljoprivredom? Kako preživljavaju oni što stvaraju?

Posao koji je našim precima bio život, koji ne samo da su radili, već ga i živjeli, danas nema ružičastu budućnost.

Tuđa sjećanja

Možda se puno promjena dogodilo u Daruvaru, ali nažalost nisam ih većinu mogla proživjeti. Različit izgled, različiti životi, iskustva, navike... Morala sam se osloniti na tuđa sjećanja po kojima sam saznala i ovo o Daruvaru u prošlosti.

Ono što mi se sviđa u, 'prošlom' Daruvaru je ta opuštenost koja danas nije prisutna. Po slikama sam vidjela da je u gradu bilo puno više zelenila. Na ulicama se moglo vidjeti više ljudi, kao i u parkovima i na igralištima. Velika je razlika i u škola. Današnja glazbena škola prije je bila namijenjena održavanju nastave od 1. do 4. razreda osnovne škole, dok su u Dvorcu grofa Jankovića školu pohađala djeca od 5. do 8. razreda. Prije je bilo manje kafića i trgovina. Ljudi nisu bili, 'opsjednuti' trgovinom kao danas, jer je ona većini bila nepristupačna. Na ulicama nije bilo puno automobila, više se koristio autobus i vlak kojeg sada, nažalost, više nema. Ljudi su se zabavljali odlazeći u disko ili kino, što su prije činili puno češće. Poduzeća su za svoje radnike organizirala svakakve izlete ili natjecanja na kojima bi se ljudi još više zbližavali. Subotom bi odlazili kod prijatelja na večeru ili na kolače. Tamo bi se družili, razgovarali i kartali. Često su se slušale ploče zbog kojih su se ljudi nalazili kako bi ih razmjenjivali i slušali. Čula sam da se na mjestu Lidla prije nalazila ogromna zelena livada. Na to bi mjesto dolazio cirkus ili lunapark koji bi usređivao djecu u to vrijeme. Žao mi je što to nisam doživjela kao vlastito iskustvo.

Centar grada bio je pokriven travom. Posvuda se nalazilo drveće, a sada je većinu toga prekrilo asfalt. Poneke zgrade koje su nekoć postojale sada su srušene. Mnoge, 'moderne' stvari prije nisu postojale, poput fontane, bazena i sl. Dolazilo se kupati na Centralno blatno kupalište koje su sada zamijenili puno moderniji bazeni.

Ljudi su prije mnogo više vozili bicikle, rekreativno se bavili trčanjem, šetali su. Nekoć je u Daruvaru bilo puno više zaposlenih, jer su postojala i mnoga poduzeća koja danas više ne postoje. Po tom su pitanju ljudi tada bili puno zadovoljniji. Sviđa mi se što je dosta toga ostalo isto, kao i prije par desetaka godina.

To znači da je usprkos svim promjenama, Daruvar i dalje Daruvar. Iako se ni, 'prošli' Daruvar ne čini loš, radije bih izabrala život u sadašnjem. Cijenim to što ljudi i dalje imaju lijepe uspomene i sjećanja na prošlost jer upravo tada sve i počinje.

Pišem sjećanja

Naš najljepši mali grad jedanko je lijep danas kao što je bio i nekoć, premda je u prošlosti bio malo drugačije uređen. U gradu nije bilo tako puno kafića kao što ih ima danas. Postojao je samo jedan diskus u koji su svi mladi izlazili. Nije bilo velikih trgovačkih centara kao što ih ima danas već su postojale mnoge male trgovine. U centru grada bilo je više zelenila i drveća. Nije bilo toliko puno automobila kao danas pa su ljudi putovali vlakom. Zato je i zrak bio čišći. Ljudi su više šetali vozili se biciklom. Centrom našega grada prolazila je cesta kojom su se vozili automobili, a danas se na tom mjestu nalazi šetnica. U tvornici Dalit radilo je više od tisuću radnika, a otkada ova tvornica ne radi, u Daruvaru je mnogo ljudi nezaposleno. Ondje gdje se danas nalazi trgovina Lidl nalazila se livada na koju je svake godine dolazio lunapark tako da su djeca imala gdje provoditi svoje vrijeme. Tada nije bilo računala i mobitela kao danas pa su se djeca puno više igrala vani.

Nakon rata grad se počeo obnavljati te su se počele otvarati trgovine, razni kafići i knjižnica. Mislim da su ljudi ljepše živjeli u ono vrijeme. Imali su više vremena za obitelj i prijatelje. Drveće u centru grada morali su srušiti zbog starosti. Nekoć u centru grada nije bilo fontane. Postojao je samo izvor tople vode na koji su ljudi odlazili po vodu. Knjižara Donat koja je nekoć bila jedina u gradu, danas je zatvorena. U našem gradu možete pronaći zanimljive spomenike i zgrade iz prošlosti koje turisti posjećuju i rado obilaze naš grad.

Na mjestu sadašnje OŠ Vladimira Nazora u Gajevoj ulici nalazili su se vrtovi stanovnika okolnih kuća.

Iako je grad obnovljen, i dalje su ostale slike iz prošlosti i sjećanja ljudi koji su u to vrijeme živjeli u Daruvaru. Lijepo je pogledati te slike i usporediti ih s izgledom grada danas.

Rožnava

Milí priatelia a súťažiaci,

prihovám sa Vám zo vzdialeného Gemera, kde krásna príroda dotvárala odhodlaných a pevných ľudí s veľkým srdcom. S potešením sme prijali pozvanie našich priateľov – knihovníkov z Českého Těšína, zapojiť sa do medzinárodnej literárnej súťaže "Staň sa spisovateľom" pre deti pod názvom "Píšeme pamäti". Od minulých spoločných aktivít prešiel už nejaký čas, ale napriek vzdialenosti, spoločné úsilie dokáže poukázať na zaujímavé informácie a aktivity. Súťaž dáva priestor na prezentáciu tvorivých prác deťom z blízkyh i vzdialenejších kútov Európy. Približuje ich pohľad na rôzne udalosti v rodine, spoločnosti, ich schoopnosti formulovať svoje myšlienky a pocity. Učí ich tvorivo písať a počúvať. Vytvára priestor na hlbšie vzájomné spoznávanie.

Do súťaže sa zapojilo 28 detí rožňavského regiónu, ktoré zaslali malé dielka. Zaspomínali si v nich na rôzne príhody vo svojej rodine, väčšinou starých a prastarých rodičov, priblížili nám životné skúsenosti, zážitky aj pohľad na spoločnosť v minulosti. Hlavne však, pri získavaní informácií, museli počúvať a komunikovať s príbuznými, čo je veľmi pozitívne v dnešnej rýchlej a pretechnizovanej dobe. V tvorivom workshope naši súťažiaci sa stretli s pani Katarínou Čižmárikovou, veľmi komunikatívnou novinárkou, ktorá ich učila ako písať, formulovať správne svoje myšlienky a iné základné pravidlá. Povzbudila ich, aby sa nebáli formulovať svoje názory, nápady a myšlienky aj na vyučovacích hodinách, do školských časopisov, či rôznych literárnych súťaží.

Vytvorené diela hodnotila skvelá pedagogička, detská spisovateľka Marta Hlušíková, autorka kníh, pedagogických materiálov či príspevkov do rozhlasu, ktorá je veľmi medzi deťmi svojím prístupom a komunikatívnosťou obľúbená.

Mgr. Iveta Kyselova

riaditeľka Gemerskej knižnice Pavla Dobšinského v Rožňavě

Vítězné práce

Prehľad víťazov I. kategória

Janka Lachová	Gymnázium Dobšiná
Rita Saskia Kseňáková	ZŠ akad. Jura Hronca Rožňava
Emma Domaracká	ZŠ akad. Jura Hronca Rožňava

Prehľad víťazov II. kategórie

Ladislav Dono	Gymnázium P. J. Šafárika
Iveta Ujháziová	ZŠ akad. Jura Hronca Rožňava
Veronika Zajacová	ZŠ akad. Jura Hronca Rožňava

I. kategória 9-12 rokov

Požiar

Babka veľmi rada spomína na svoje detstvo. Spomína, ako chodila do Národnej školy v Starej Lesnej a porovnáva dnešný život detí s jej detstvom. Nezabudla na triedy, naolejovanú dlážku, staré lavice s kalamárom, na machule v zošitoch i štipľavé príručky od učiteľov. Veľmi rada ju počúvam.

A nebolo to inak ani v jedno sobotné predpoludnie, keď piekla buchty s lekvárom. Ako mi ich päť naložila na tanier, sadla si aj ona a začala rozprávať: „Vieš, bolo po vojne a deti nemali také možnosti ako dnes. Boli zlé časy. Navzájom sme si pomáhali a rodiny držali spolu.“

Bola augustová nedeľa. Krásny slnečný deň, páľava. Staršie sestry zavelili: „Ideme na lieskové oriešky do Vinkla!“ babka ich prosila, aby aj ju vzali so sebou. Čakala ich pred domom, a v tom počula dievča ako strašne kričí, horí! Horí! Horí! Zašla do uličky pred domom a.... „Bože!“ povedala, či skôr vydýchla. Videla veľký oheň, plamene šľahali za ich domom. Horeli stodoly za domami ich ulice. Bolo ich asi dvadsať v dvoch radoch. V auguste sú stodoly plné sena. Niektorí tam sušili aj obilie z poľa, lebo bolo po žatve. To bol oheň, strašný, červené plamene olizovali štítý stodôl a páľava, tá sa niesla vo vzduchu.

Babkin otec nebol doma. Bol na preváze nohy v Kežmarku. Mal tam dieru, lebo ho kopol kôň, keď zapadol s vozom v močiari. Našťastie sa mu to dobre hojilo, zdravý bol a statný chlap, povedala babka a usmiala sa.

Jej mama práve krmila statok v maštali. Keď videla oheň, vybehla von a kričala na babku a jej sestry, lebo oheň sa rýchlo blížil k ich stodole. Bolo cítiť veľkú horúčavu, páľava sa valila a plamene šľahali veľké, silné a nenásytné. Moja prababička rozdávala rúzne príkazy, babkine staršie sestry, Števkú a Katku, poslala po vedrá a kázala im nosiť vodu z potoka a olievať ňou dvere na stodole. Zatiaľ utekala k stajni a vypustila žriebätko aj kravu z maštale, vypustila aj Kvička, prasiatko, ktoré chovali. Sliepky na dvore krákali a vyletovali spod nôh, kohút na hnojisku kikirikal...kikirikííí.... Babke prikázala, aby vzala najmladšieho bračeka Janka na ruky a odniesla ho k tetke Keselke, ktorá bývala na konci dediny. Moja babka neváhala, mala vtedy len šesť rokov, a jej braček sotva rok, ale bol hodný, chodiť ešte nevedel. Babka ho vliekla na rukách, bežala, podkýnala sa, ale bračeka nepustila. Utekala pomedzi kone a kravy, ktorých sa tak bála, ale nič nedbala, len ujsť z toho pekla, z tej páľavy do bezpečia k tetke Keselke. Jej dom bol ďaleko a predsa blízko, aby sa mohla tam s Jankom skryť pred ohňom.

Domov sa vrátila až večer, keď už bolo po všetkom. Stodoly zhoreli do tla. Jej staršia sestra Števká prišla po ňu, keď zaháňala kravu domov. Kone už boli

v maštali aj malé žriebätko stálo pri nich. Babkina stodola bola zachránená, zrazu sa zdala väčšia ako pred tým, bola čierna, ohorená, ale neporušená. Zachránila ju voda z potoka.

Babka mi ďalej rozprávala, že so stodolou by bol zhorel aj ich dom, lebo stála veľmi blízko, bola takmer spojená so strechou. Hasiči to mali vtedy veľmi ťažké. Nemali takú techniku ako dnes. Hasičskú striekačku ťahali kone, teraz je vystavená na streche hasičskej zbrojnice. Hasili dobrovoľní hasiči a voda sa ťahala z potoka Kolbach, ktorý tiekol pred babkiným domom. Oblievali stodolu i strechu domu a oheň ďalej nepustili.

„Ej, veru, ešte teraz počujem plač ľudí, ktorým zhoreli stodoly so senom, krmivo pre kone a dobytok,“ povzdychne si babka a pokračuje. Podvečer som pomáhala susedom zháňať dobytok a kone, a vtedy prišiel aj tvoj pradedo, ktorý sa nevedel spamätať, čo sa stalo. Ďakoval Bohu, že bieda obišla ich dom. Veru, zima bola ťažká, lebo nemali v dedine čím nachovať statok. Ľudia boli nútení dobytok predať, alebo zabiť. Nechali si hlavne kone, svojich pomocníkov. Všetci si v dedine pomáhali.

Vyšetrovala sa príčina požiaru. Obvinený bol 12-ročný chlapec, Tóno, ktorého videli, že pred požiarom išiel s košom do stodoly po seno a mysleli si, že si tam zapálil cigaretu. Tóno sa veľmi bránil, prisahal, že si cigaretu nezapálil. Aj tak mu v dedine prischla prezývka „podpaľač Tóno“. Babka si však myslí, že to on nebol, lebo pochádzal z gazdovskej rodiny, neverí, že by bol taký hlúpy a podpálil si v stodole plnej sena cigaretu. No, kto ho vie...?

Dlhý čas bolo cítiť v dedine zápach po zhorenisku.

Asi o desať rokov neskôr buldozérom zhorenisko vyrovnali a urobili tam futbalové ihrisko.

Dnes sú tam postavené krásne nové domy, tvoria novú upravenú ulicu a na požiar si ťažko niekto spomenie. Len moja babka pamätá horúce chvíli, keď ho-relo.

Futbalista Šaňo

Keď bol môj starký Šaňo ešte malý chlapec, veľmi rád hral futbal. Bol dobrý, a preto keď mal 18 rokov, vybrali ho hrať za mesto Košice. Hral aj prvú ligu a s futbalistami precestoval veľa miest po Slovensku, ale aj iné štáty.

Keď mal 22 rokov, išli hrať zápas do Ruska. Z Košíc odleteli lietadlom do Moskvy. Tam ich už čakal autobus, ktorý ich mal odviezť na iné moskovské letisko, odkiaľ mali letieť ďalej do azerbajdžanského mesta Baku. Na letisku sa ešte chvíľu zdržali, kým im preložili batožinu a potom všetci nastúpili do autobusu, okrem môjho starkého. On síce videl ako do autobusu nastupujú ostatní futbalisti, ale už nestihol k nemu dobehnúť. Autobus jednoducho odišiel bez neho a on ostal sám. Kýval na autobus, ale nebolo to nič platné. Chytila ho panika a nevedel, čo má robiť. Mobily vtedy neboli ešte tak ako dnes, takže nevedel nikomu zavolať. Najhoršie bolo, že mal pri sebe iba 10 rubľov, čo bolo dosť málo a nemal so sebou ani žiadny kabát a vonku bolo zima, lebo bol február. Myslel iba na to, ako sa dostane na druhé letisko čo najskôr, aby stihol odlet lietadla.

V nešťastí mal aj trošku šťastia, že vedel hovoriť po rusky, a preto sa prihovril najbližšiemu taxikárovi, či by ho nezobral taxíkom, ale že má iba 10 rubľov. Taxikár sa najprv čudoval, odkiaľ vie po rusky, keď je zo Slovenska, ale nakoniec sa nad ním zľutoval a zobral ho. V taxíku bolo pokazené kúrenie, a preto bola starému zima. Po pár minútach auto začalo dymiť, takže taxikár musel zastať a niečo v aute začal opravovať. Starký sa už zľakol, že nestihne včas dôjsť, ale taxikár ho ubezpečoval nech sa nebojí, že to stihnú. Keď po dvoch hodinách jazdy uvidel letisko, starký sa veľmi potešil. Vystúpil z taxíka a rýchlo utekal nájsť svojich kamarátov. Keď ich našiel, všetci sa čudovali, kde bol Šaňo doteraz. On celý premrznutý sa najprv na nich hneval, že ho nechali tam, ale nakoniec sa udobrili.

Lietadlo odletelo spolu aj so starkým Šaňom do mesta Baku, kde na druhý deň odohrali medzinárodný zápas. Slováci vyhrali 2:1. Jedným gólom prispel k víťazstvu aj môj starký. Večer po zápase sa ale začal cítiť zle. Nevládala a začala ho triasť zimnica. V noci mu vystúpila teplota na takmer 40 stupňov. Na druhý deň mali slovenskí futbalisti obhliadku mesta, ale môj starký musel ležať v posteli s vysokou teplotou. Nevyzeralo to s ním dobre, a preto ho chceli zobrať do nemocnice. On ale nechcel ísť, lebo sa bál, že by ostal v nemocnici dlhšie a nemohol by sa vrátiť späť na Slovensko s ostatnými futbalistami.

Keď nastal čas odchodu, starký bol ešte stále chorý a lekár ho nechcel pustiť, lebo cesta lietadlom by mu vraj ešte viac uškodila. On ale veľmi chcel ísť domov a nejako sa mu podarilo prehovoriť lekára. Celú cestu naňho všetci ostatní fut-

balisti dávali pozor a pomáhali mu ako sa dalo. Keď konečne pristálo lietadlo na Slovensku, starký si vydýchol a povedal: „A teraz ma už môžete zobrať do nemocnice.“ Hneď ho aj zobrali a on si tam ešte poležal pár dní. Keď úplne vyzdravel, utekal rýchle na ihrisko hrať svoj obľúbený futbal.

Roztopený snehuliak

„Milá Angelika“.

Ako sa ti dari? Chýbaš nám tu. A mne najviac. Dnes sme sa na prírodopise učili o poľných rastlinách. Bolo to zaujímavé. Dokonca som z odpovede dostala jednotku. Na matematike ma Fero stále ťahal za vrkoče. Takmer som pukla od hnevu. Nad tými vrkočmi som ráno strávila večnosť. Okrem toho bolo dnes všetko v poriadku. Na záhrade ťa čaká prekvapenie. Bozkáva Ťa Paťa.

Angelika sedela na posteli a čítala posledné riadky listu. Čakala na rodičov, ktorí pre ňu mali prísť. Bola na liečení chrbtice v Bludove. Nedočkavosť ju zožierala zažíva. Len tak rozmýšľala aké by to prekvapenie mohlo byť. Keď dočítala list vstala z postele a pozrela sa von oknom. Cez okno bolo vidieť ako snehové vločky dopadajú na zem. Už prichádzala jar, ale vonku bola stále tuhá zima. Aby si skrátila čkanie, sadla si na stoličku a začala čítať knihu. V lone jej ležala kniha z názvom Anna zo zeleného domu. Tú knihu zbožňovala. Hltala riadok po riadku: „Musím plakať,“ nariekala Anna. „Srdce mi pukne. Dráhy hviezd sa odo mňa odkláňajú, Marilla. Sme s Dianou naveky rozlúčené. Och, Marilla, o tom sa mi ani nesnívalo, keď sme si prisahali priateľstvo.“ „Nebud' hlúpa, Anna! Pani Barryová si to rozmyslí, keď sa dozvie, že si to neurobila náročky. Nazdávam sa, že ťa podozrieva z hlúpeho žartu alebo zo zlomyseľnosti. Najlepšie bude, ak k nej večer zájdeš a pov...“

Zastala, keď počula ako jej niečo dopadlo na okno. Keď sa lepšie obzrela, zistila že jej po okne steká kúsok zo snehovej gule. Podišla k oknu, a div že sa od šťastia neroztopila. Pod oknom jej zakývali kamaráti, s ktorými sa stihla zoznámiť počas liečenia a v snehu bolo napísané: BUDEŠ NÁM CHÝBAŤ. Bolo od nich pekné, že si spomenuli. Angelika im len z okna venovala vďačný úsmev a zakývala im. Vtedy do izby vošli jej rodičia a sestrička. Angelika im hneď skočila do náručia. Bola šťastná že ich vidí.

Rodičia sa ešte chvíľu rozprávali so sestričkou a doktorom. Šla sa rozlúčiť s celým zdravotníckym personálom, boli ako jedna veľká rodina. „Ako si sa mala?“ spýtala sa jej mama, kým otec šoféroval. „Bolo dobre. Ale už mi chýbal domov a kamaráti.“ povedala po chvíľke Angelika. Cesta bola pridlhá, ale bolo toľko tém, ktoré si dcéra s rodičmi rozprávali. Napríklad o tom, aké bolo zaujímavé vyučovanie v českom jazyku, koľko nových poznatkov získala o našich blízkych susedoch. V tej dobe bolo ešte Československo a nikomu nepripadalo divné, že sa rozprávalo dvomi jazykmi, teda češtinou a slovenčinou. Všetci to brali tak prirodzene, v televízore hrávali bežne české filmy, české relácie, dokonca aj ona

pochytila z tohto jazyka dosť. Už sa vyjadrovala československy a mama ju často opravovala. Jej liečenie totižto trvalo dlhých šesť mesiacov. To je veľmi dlhá doba odlúčenia od svojich najbližších, rovesníkov. Dokonca mala obavy, či na ňu spolužiaci, kamaráti nezabudli. Písali si to áno, s celou triedou, dokonca aj pani triedna učiteľka sa pridala. Stále ju hrial dobrý pocit pri srdiečku, keď dostala poštu. Pošta bolo jediné spojenie s domovom. Konečne docestovali, ale už pri vchode do domu sa im niečo nepozdávalo. Bránka bola otvorená, zadné dvierka do záhrady tiež. Iba vlčiak Benny nervózne pobehoval okolo domu a nedočkavo vyčkával na príchod svojich pánov. Angelikini rodičia div, že neošediveli. Na záhrade stál krásny, aj keď trochu roztopený snehuliak, pri ktorom bolo napísané PRE ANGELIKU. Najprv si mysleli, že sa im niekto vkradol na záhradu, no hneď pochopili, keď uvideli text pod ním. Angelika si vtedy spomenula na list od jej najlepšej kamarátky Paťi. Usmiala sa. Napriek tomu že bola zima, ju hrial krásny pocit pri srdiečku. Nezabudli na ňu. Čakajú ju. Bol to ten najkrajší pocit na svete. Ozajstné kamarátstva neexistujú len v knihách, ale aj v reálnom živote. Angelika pevnejšie stisla knihu a v duchu ďakovala za tú najlepšiu kamarátku na svete.

*Angelika je moja mama

II. kategórie 12-15 rokov

Prečo nechceme vojnu

Som “povojnové dieťa”, vravieva moja babka. Rada sa vracia do starých čias a spomína... Rozpráva nám príbehy, ktoré prežila počas vojny jej mama a starká. Nasledovný príbeh som už počul viackrát, ale vždy si ho od babky so záujmom vypočujem.

Všetci bývali v malom mestečku. Pod celým domom mali veľkú pivnicu s klenbami. V tejto pivnici sa počas vojnových poplachov ukrývali takmer všetci susedia z celej ulice, vrátane detí. V každom dome boli ubytovaní a pridelení nemeckí vojaci. V dome babkiných rodičov žili okrem nej aj jej svokrovci s dvoma synmi. Jeden bol ešte dieťa, druhý chorľavý, preto neodvedený. Najstarší syn, ktorý bol babkin manžel, bol vtedy v zajatí. Spolu mali syna, ktorý mal ešte len pár mesiacov.

Jedného dňa si unudení švagrovia babkinej mamy, túžiac po rozptýlení, robili žarty z nemeckých vojakov, spoliehajúc sa na to, že im nerozumejú. Ten starší Ondrej si uviazal červenú šatku okolo krku, postavil sa pred veľké zrkadlo, bil sa do prs a hlasno kričal „Ich bin partizan!“. Ten malý Janko sa na tom smial. Traja vojaci v izbe spozorneli a okamžite namierili pušky na chlapcov. Všetci v izbe zdreveneli. Rodičia chlapcov od strachu ani nedýchali. Babkina mama nestratila duchapritomnosť a okamžite sa s bábätkom na rukách postavila pred chlapcov, rovno pred nabitú zbraň nemeckých vojakov. Ako sa len dala, mimikou a úsmevom, snažila sa obrátiť situáciu na žart a ochrániť chlapcov pred istou smrťou. Ukazovala pri tom na kuchyňu, sľubovala im dobré jedlo. Po niekoľkých rušných chvíľach vojaci konečne zložili zbrane a pobrali sa do kuchyne, kde babka so svokrou rýchlo chystali jedlo, samozrejme z ich zásob. Je pravda, že všetkým odľahlo, ale podľa rozprávania žili všetci v strachu, čo chlapci zase vyvedú.

Babka nám často pripomína, ako jej mama svojou duchapritomnosťou a odvahou zachránila dvoch švagrov a možno aj celú rodinu od smrti zastrelením. Veru... takéto boli časy plné strachu a napätia.

Tento príbeh ma núti zamyslieť sa nad nezmyselnosťou vojny, nad krutosťou tej doby, v ktorej ľudia žili a strachovali sa o svoje životy a o životy svojich detí. Uvedomujem si, aké je dôležité pre celé ľudstvo zachovať mier a žiť v pokoji.

Výlety prasiatka a Danyho

Veľmi rada sa rozprávam so svojou babkou a ešte radšej počúvam jej príhody zo života. Počula som od nej už veľa príhod. Mnohé boli smutné, ale určite viac bolo tých veselých. Tú, ktorú vám chcem povedať, patrí medzi veselé.

Pamätám si, keď mi ju babka ani nie tak dávno rozprávala a začala týmito slovami: „Vieš, Ivka, ty si to ešte nemôžeš pamätať. Voľakedy dávno sme chovali prasiatko a vonku na záhrade sme mali psíka Danyho. Keďže sme vtedy ešte nemali plot okolo dvora, psík Dany musel byť priviazaný na reťazi. Pravdaže, že na dlhej reťazi. Prasiatko malo chlievik hneď vedľa Danyho budy. Vtedy sa nám stávali také veci, že Dany zmizol z dvora, a vedľa jeho budy ležala na zemi reťaz, dokonca aj s obojkom. Nešlo nám s dedom do hlavy, ako Dany mohol ujsť bez obojka, s ktorým bol prichytený o reťaz. Dany sa, samozrejme, každý večer vrátil, ale keďže to bol zúrivy pes, nemohli sme to s dedom nechať len tak, pretože sme sa báli, že niekoho pohryzie.

V jeden deň úplnou náhodou, keď som šla na balkón vešať bielizeň, videla som, ako sa Dany poobzeral okolo seba a opatrne podišiel k chlieviku. Začalo ma to zaujímať, tak som sledovala, čo bude robiť ďalej. Na chlieviku boli také mrežované dverka, ku ktorým Dany pristúpil a nastrčil krk do voľnej medzere presne tam, kde mal pripnutý obojok a reťaz. Prasiatko podišlo bližšie ku dverám chlieviku. Zrazu začalo svojim rypákom ako keby udierať, alebo škrabať Danyho do krku presne na to miesto, kde mal Dany obojok. Prasiatko to robilo až dovtedy, pokiaľ obojok na Danyho krku nerozopol. Ja keď som toto, Ivka, videla, neverila som vlastným očiam! Skôr, než som sa spamätala, Dany už v záhrade nebol. Pravdaže, večer sa vrátil, len už predtým som to povedala dedovi a ten natiahol na dverka chlievika husté pletivo. Nuž, a bolo po probléme. Lenže to sme si iba mysleli.

Asi o tri dni na to som sedela v kuchyni a lúštila križovky, ako to robievam aj dnes. Len tak jedným okom som sa pozrela von oknom a len zrazu vidím, ako si po ceste pyšne vykračuje prasa. Áno, Ivka, veru prasa! V tej chvíli som si pomyslela, že to určite nemôže byť naše. Len zrazu vidím, ako dedo uteká po ceste za prasaťom.“

Keď som toto od babky počula, začala som sa veľmi smiať. Lenže babka pokračovala: „No, ale vieš, Ivka“, vraví mi babka, „také prasa jeden človek nechytí. Dedo si musel zavolať troch kamarátov. Tí spolu s dedom zobrali starý úzky koberec, ktorý podložili prasiatku pod brucho a hybaj ho! Koberec nadvihli a odniesli prasiatko do chlievika, ktoré od strachu kvíkalo a veľmi sa mykalo. Vieš, Ivka, až do večera mi vrtalo v hlave, že kto ten chlievik mohol otvoriť. Až vtedy mi dedo povedal, ako videl, že to spravil Dany. Vtedy mi došlo, že Dany musel na tých druhých

zadných dverách chlieviku ňufákom vyraziť kovovú tyč, ktorá držala dvere zatvorené. Asi to urobil na oplátku za to, že ho prasiatko odoplo z reťaze a prasiatko mohlo vyjsť von. Nikdy by som nebola povedala, že prasa a pes sú také múdri a tak zohratý tím.“

Týmito slovami sa babkine rozprávanie skončilo. A ja na tento príbeh do smrti nezabudnem.

Babkiných päť minút slávy

Rada počúvam moju babku, najmä jej príbehy, ktoré prežila v živote. Najviac ma zaujali príbehy z Mongolska, kde babka s dedkom a svojimi dcérami žila tri roky. Zažila kopec zážitkov, z ktorých vám jeden vyrozprávam.

Babka s dedkom bývali v hlavnom meste Ulanbátare. Dedko chodieval na dvojtýždňovky do stepi pracovať. Babka nepracovala, starala sa o dcéry. Jedna z nich je moja mamka a druhá krstná mama.

Babka s dcérami chodievali každé prázdniny domov do Československa. Prázdniny im tam začínali už v polovici júna. To by bolo dačo aj pre nás! Dedko nemohol s nimi lietať, nakoľko vtedy mali najviac práce. On chodieval domov v zime pred Vianocami. Malo to aj veľké výhody, lebo doniesol kufor plný hračiek a dobrôt, ktoré tam nebolo dostať.

Raz sa babka rozhodla, že si doplatia za letenky a pôjdu prvou triedou. Dôvod prečo sa tak rozhodla, nám vnúcatám zvykla povedať, že v turistickej triede letelo veľa ruských vojakov s rodinami. Mali malé deti, ktoré plakali a všade boli nočníky, ktoré potom ich mamy nosili cez uličku na toaletu. ...No to si neviem ani predstaviť, ako to tam mohlo vyzeráť. Plne chápem babku, že chcela cestovať kultúrnejšie...

Nadišiel očakávaný deň, kedy babka na letisku po vybavení všetkých formalít sa tešil, že bude sedieť v lietadle, kde si bude môcť pozeráť krásy ruskej tajgy v tichosti a bez zápachu. Babkasdcéramivýšlazletiskovejbudovyazostala prekvapená. „To hádam nie kvôli mne prestreli ten červený koberec?“ No začala si po ňom hrdo vykračovať. Zbadala, že letuška jej máva a niečo artikuluje, ale babka jej zakývala späť a kráčala ďalej. Pred schodíkmi, ktoré vedú do lietadla, videla, že letuška sa už veľmi rozčúlene snaží naznačiť babke, aby šla cez turistickú triedu, ale babka vo svojej naivite si myslela, že to všetko je pre ňu prichystané. Vystúpila na schodíky a otočila sa. Vtedy jej došlo, prečo tak vehementne chcela letuška, aby babka šla cez turistickú triedu. Za ňou po červenom koberci kráčal minister zahraničných vecí Mongolska, ktorého sprevádzalo zopár ľudí.

Babka si nakoniec sadla v prvej triede na sedačku a zamrela v úžase, lebo dookola sedeli ruskí dôstojníci s manželkami a malými deťmi a pod sedačkami mali nočníky.

Všetko dobre dopadlo. Babka sedela vedľa ministra a spolu popíjali ruské šampanské a jedli kaviár.

Obsah

I. Český Těšín	3
Úvod	4
René Nekuda	6
Vítězné práce	7
Přehled vítězů	8

Spis treści

II. Cieszyn	18
Wstęp	19
Prace zwycięzców	20
Przegląd zwycięzców	21

Sadržaj

III. Daruvar	33
Uvod	34
Marina Singer	36
Pobjednički radovi	38
Pregled pobjednika	39

Obsah

IV. Rožnava	50
Úvod	51
Vítězné práce	52
Přehled vítězů	53

MĚSTSKÁ KNIHOVNA
ČESKÝ TĚŠÍN

Vydala Městská knihovna Český Těšín v roce 2016

Redakce: Jana Galášová, Dana Zipserová

Korektury textu: Šárka Linzerová, Dana Zipserová

Grafická úprava a digitální zpracování: František Szymczysko

Ilustrace na obálce: Norman Rockwell

